

ΑΠΟ ΤΑ ΘΑΝΑΣΙΜΑ

Η ΓΕΡΟΝΤΟΚΟΡΗ

Θλιμμένος είμαι, σιωπηλός
 'ς τὸ ἄδοξό μου πεῖσμα!

FRANCOIS COPÉE

Moráχ' ὑφαίνει τὸ παρί της,
 ποὺ δὲν θὰ ἴντυση τὸ παιδί της!
 —*Μέσ'* 'ς τὴ γωνιά της!
 τὰ ξύλα καίουν, μὰ τὰ χιόνια
 στοιβάζ' ἢ μοραξιά αἰώρια
 μέσ' τὴν καρδιά της!

Ἀπὸ τὴν αἰνοῖσι καίμινα
 'ς αὐτὴν ἐνθύμησι ἄγρια
 δὲν ἀναδίνει,
 μέσ' τῆς ζωῆς τὸ μαῦρο βράδυ,
 τὴν εὐωδιά της, 'ς τὸ σκοτάδι,
 π' ὁ χρόνος χύνει!

Morótorn περνᾷ ἡ ὥρα...
 Παιδί δὲν ἔχει 'ς ἄλλη χώρα
 καὶ δὲν γυλάρει
 κἀνέρ' ἀγαπημένο γράμμα!
 'Σ τὴν ἐκκλησιὰ ποτέ της τάμινα
 γι' αὐτὸ δὲν πάγει!

—*Moráχ'* ὑφαίνει τὸ παρί τη;
 'ς αὐτὴν μνηχανῇ 'ς τὴν κρεβατὴ τη;
 καὶ 'ς τὴν ποδιά της
 μιὰ γάτα μόν' ὅλο τὸ χρόνο
 κοιμᾶται, κ' εἰν' ἡ γάτα μόνο
 ὅλ' ἡ καρδιά της!

Α. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

*Ἐπὶ Ε. Α. ΡΟΪΔΟΥ

(*Ἰδε σελ. 159).

Οἱ κατακόρως ἀναμεισθέντες ὅτι συμπροσθεύει, ἔτσι ἐξάρχεται, μετὰ τῆς γραπτῆς, καὶ ἡ λαλουμένη, καὶ ὡς παράδειγμα φέροντες βουλευτάς, εἰσαγγελεῖς, δικηγόρους καὶ ἱεροκλήρυκας μονολογοῦντας, ἤθελον εἶναι πολὺ πειστικώτεροι, ἂν ἠδύδουν νὰ πληροφορήσωσιν ἡμᾶς τίνα οἱ ῥήτορες οὗτοι λαλοῦσι γλώσσαν, συνευθυμοῦντες μετὰ φίλων, ὑπομένοντες τοὺς πόνους χειρουργικῆς ἐγχειρήσεως, ἐπιπλήττοντες παιδὰ θραύσαντα ποτήριον, ἀποχαιρετῶντες ἐκπνέοντα συγγενῇ, πατούμενοι κατ' ὁδὸν ὑπὸ ἀπροσέκτου διαδῆτου, γονατίζοντες ἐνώπιον γυναικὸς ἢ παρὰ ληροῦντες ἐν ὀνείρῳ. Οὐδόλως ἐνταῦθα πρόκειται περὶ γλώσσης τοῦ λαοῦ καὶ γλώσσης τῶν λογίων, ἀλλὰ περὶ διγλωσσίας τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, τῶν ἔχόντων γλώσσαν ζωντανήν, δι' ἧς ἐκφράζουσι πάντα αὐτῶν τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ πάθη, καὶ καταδικαζομένων νὰ μεταχειρίζονται γράφοντες ἢ ἀγορεύοντες ἄλλην τινά, δι' ἧς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ ἐκφρασις καὶ παντὸς πάθους. Ὑπ' οἷαν δήποτε καὶ ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ζήτημα ἔποψιν, πάντοτε εἰς τὴν διγλωσσίαν καταντᾷ. Οἱ μὴ θέλοντες νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἄλλη εἶναι ἡ γραφομένη καὶ

ἄλλη ἡ ὁμιλουμένη, πρέπει ἐξ ἁπαντος νὰ παραδεχθῶσι τὴν διχοτόμησιν τῆς τελευταίας ταύτης, εἰς γλώσσαν μονολόγου καὶ γλώσσαν διαλόγου, εἰς γλώσσαν συγκινήσεως καὶ γλώσσαν ἀπαρξίας, ἐχούσας ἰδιαιτέρον ἐκάστη λεξικὸν καὶ ἔτι μᾶλλον διαφέρουσιν γραμματικὴν. Κατὰ τὸν Σαίξπηρον τεκμήριον σφοδρᾶς συγκινήσεως εἶναι τὸ νὰ λησμονῇ τις ἐνδύμενος τὸν λαίμοδέτην αὐτοῦ καὶ τὰς περικνημίδας πρὸς ἐκτίμησιν ὅμως τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ σήμερον Ἑλλήνος φαίνεται πολὺ ἀσφαλέστερον γινώρισμα ἡ χρῆσις ἢ ἡ παρὰ ληψις τοῦ ἀνὰ διπλασιασμοῦ. Τὴν τοιαύτην τελείαν τῆς διορθωμένης γλώσσης ἀνεπιτηδεύτητα πρὸς διέγερσιν καὶ ἐκφρασιν παντὸς πάθους πρέπει νὰ υποθέσωμεν ὅτι εἶχον ὑπ' ὄψιν καὶ αὐτοὶ οἱ διορθωταί, οἱ ἐνεκὰ τούτου μετονομάσαντες τὸ μανδύλιον «ρινόμακτρον», ὡς προσορισμένον ρίνας μόνον καὶ οὐδέποτε ὀφθαλμοῦς νὰ σπογγίζῃ. Ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς λέξεως ταύτης διαλαμβάνει ἅπαντα τῶν λογισμάτων ἢ καλίσθησις. Ἄν οὐδὲν δύναται τις νὰ λάβῃ ἀποχωριζόμενος τῆς φιλικότητος του θελατικώτερον ἐνθύμημα τοῦ ὕψους αὐτῆς μανδυλίου, κατὰ τι διάφορος ἤθελον εἶναι ἡ προσφορὰ ὕψους... μάκτρος τῆς ρινός. Τὸ αἰσθημα καὶ τὰ δάκρυα μετέβαλεν ἡ διορθωσις εἰς μύξην καὶ ἀηδίαν. Ἀλλὰ καὶ τοῦ μᾶλλον κορυζῶντος μάκτρος ἀσυγκρίτως ἀηδεστέρα εἶναι ἢ ἀπὸ τινος χρόνου κατορθωθείσα συγκόλλησις μετὰ τοῦ «θᾶ» τῶν μέσων ἀορίστων καὶ

ή βδελυρά πληθυντική δοτική τῶν περιττοσυλλάβων. Ὁ ἀμφιβάλλον περὶ τούτου, ἅς λάβῃ ἀνὰ χεῖρας προσκλητήριον εἰς τὸν χορὸν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, δι' οὗ οἱ μέχρι βαθμοῦ ὑπουργικοῦ γραμματέως ὑπάλληλοι προσκαλοῦνται «σὺν ταῖς συζύγοις αὐτῶν καὶ θυγατρῶσιν! »

Ἐφ' ὅσον τῆς λεγομένης διορθώσεως τῆς γλώσσης προΐσταντο ἄνδρες οἰοὶ ὁ Κοραῖς καὶ ὁ Ἀσωπίος οἱ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ διακρίνοντες ἐπὶ σωφροσύνῃ καὶ εὐθυκρισίᾳ, ἡδύναντο ν' ἀπομένη ἀμυδρά τις ἐλπίς βαθυμεικῆς προσεγγίσεως τοῦ προφθονικοῦ πρὸς τὸν γραπτὸν λόγον. Πᾶσα ὁμῶς περὶ τούτου συζήτησις κατανατᾷ ἀργολογίᾳ, καθ' ἣν ὥραν πάντες πλὴν ἐνὸς οἱ ἔχοντες νοῦν λόγοις θεωροῦσι πρέπον νὰ λησμονήσωσι τό: «Αἰσχροὺν σιωπᾶν, βαρβαροὺς δ' ἐξ ἡλέγειν», οἱ δὲ βαρβαροὶ οὗτοι χρησιμοδοτοῦσιν, ὅτι πρέπει πᾶς Ἕλλην νὰ μεταχειρίζεται τὸν κάλαμον αὐτοῦ ὡς σκαπάνην, ὅπως εὐρύνη καὶ καταστήσῃ ὅσον τάχιστα ἀνυπέριθτον τὸ μεταξὺ τῆς λαοῦμένης καὶ τῆς γραφομένης χάσμα. Ὁ τοιοῦτος γραπτὸς λόγος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ σχολάρχου διὰ τοῦ ὀνόματος «ἀστειος», θεμελιώδης δὲ τῆς σχολῆς ταύτης ἀρχὴ φαίνεται οὕσα ἡ ἀκριβῶς ἀντίθετος τῆς ἡμετέρας. «Ἄν ἡμεῖς πιστεύομεν ἀπαράμιτον τῶν λέξεων προσὸν τὸ νὰ παρέρχονται ἐντελῶς ἀπαρτηρητοί, «ρέουσιν ἡσυχή» ὡς τὸ ὕδωρ τῆς Σιλωάμ, οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας αἰρέσεως διδάσκουσιν ἀπ' ἐναντίας, ὅτι πολὺ μᾶλλον τῆς ἐννοίας πρέπει νὰ ἐλκύῃ τὴν προσοχὴν τῶν λέξεων καὶ τῶν κλίσεων ἢ ἀκαστειότης». Ἀδικον δὲ ἤθελεν εἶναι νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐπιτυχάνουσι πληρέστατα τοῦ σκοποῦ. Πῶς τῷ ὄντι νὰ προσέξῃ εἰς τὴν ἐννοίαν ὁ ἔχων νὰ θυμιάσῃ τῇ «ἄφικετο», τῇ «ἐκδίδεται», τῇ «σχῶν τῆς τιμῆς», τῇ «ἀνὰ πληρώματι», τῇ «εἶνα ἐνδῶ», τῇ «ἐπὶ τὸ ἔθμα περιῶν», τῇ «ἔχω δι' ἐλπίδος», τῇ «θὰ ποιήσεται», τῇ «ἐγνώρισεν ἡμῖν ὁ τηλέγραφος», τῇ «ἀδρόν εἶνα γίνεσθαι», τῇ «προσηνεγεμένος», τῇ «ἐξήγησάμην, ἐσημειώσάμην, ἐφιλοτιμησάμην, ὑπηνιξάμην», καὶ τὴν ἄλλην ἀπὸ τίνος χρόνου μολύνουσιν τὸν γραπτὸν ἡμῶν λόγον αἰσχρίστην κοπρολογίαν; Καὶ ἔπειτα δὲ ἂν ὑποθεθῶσι ταῦτα, πρέπει καὶ τότε νὰ καταπαχθῶσιν εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τοῦ ἀστείου. Οὐχὶ μετὰ τῆς ἀστειότητος τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Μολιέρου, τῆς εἰς τὴν διάνοιαν ἀποτεινομένης, ἀλλὰ μετὰ τῆς κωμικότητος τοῦ Ἀρλεκίνου καὶ τοῦ Πουλικινέλα, τῆς θηρευούσης γέλωτα διὰ παρκατάξεως λέξεων ἀλλοκότων. Τὸ δὲ «ἀστειότατον» πάντων εἶναι, ὅτι τὰ τέρατα ταῦτα πολιτογραφοῦνται ἄνευ ἀνάγκης, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου τῆς ἐκφράσεως κέρδους, ἐκ πλατωνικοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀηδάν.

Εἰς τοιοῦτόν ἐπέπρωτο νὰ κατακυλισθῇ βόρβορον ὁ αὐτοῦ ἡμῶν γραπτὸς λόγος. Ὁ λογιώτατος τῆς «Βαθύλωνίας» ἦτο τοῦλάχιστον συνεπής, λαλῶν ἀπαρπάζοντως ὅπως ἔγραψεν· οἱ διάδοχοι ὁμῶς τού-

του, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τοιαύτης φοβερᾶς ὑποχρέωσεως, προτιμότερον ἐνόμισαν νὰ καταδικάσωσι τὸ ἔθνος νὰ ἔχῃ δύο γλώσσας. Ἡ διαίρεσις τοῦ λόγου εἰς «ἀστειον», ἦτοι τὸ διαζύγιον μεταξὺ λαοῦμένης καὶ γραφομένης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς γεγονός συντελεσθὲν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσεχώρησαν εἰς πλείστας ἐφημερίδας, εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα καὶ αὐτὰ τὰ ἐπίσημα προσκλητήρια, οἱ μονολεκτικοὶ μέλλοντες, οἱ μέσοι ἀόριστοι, τὰ εἰς μι ρήματα, αἱ περιττοσυλλάβοι δοτικαὶ καὶ τὰ ἄλλα βδελύγματα, τὰ ὅποια ἀνέχεσθαι μὲν ὁ χάρτης· ἀλλὰ συγχρίνεται καὶ ἀποπτύει Ἕλληνας τὸ στόμα. Τὸν κίνδυνον τῆς διγλωσσίας προσεῖδε καὶ τὰ ὀλέθρια αὐτῆς ἀποτελέσματα κατέδειξε πρὸ τριακονταετίας ἡδὴ ὁ ἀείμνιστος Σπυρίδων Τρικούπης, ὁ οὐδόλως προβλέπων ὅτι ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπέπρωτο νὰ προκηρυχθῇ τὸ σχίσμα ἐπὶ ἀμύωνος πανεπιστημικοῦ, ἀδιαφορούσης τῆς κυβερνήσεως, γελώντων ἐν σιωπῇ τῶν ἄλλων καθηγητῶν καὶ οὐδενὸς θέλοντος νὰ κατανοήσῃ ὅποια εἶναι διὰ τὸ ἔθνος συμφορὰ ἡ διγλωσσία. Παραλείποντες πᾶσαν ἄλλην ἐξ αὐτῆς ἠθικὴν καὶ ὕλικήν ζημίαν, περιορίζομεθα νὰ παρκατηρήσωμεν, ὅτι αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς πνιγμὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις καὶ ταφῇ ὑπὸ ἀσάλευτον πλάκα τῆς οἰας δήποτε νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἥτις οὐδεμίαν εἶχεν ἄλλην αἰσιωτέρου μέλλοντος ἐλπίδα, πλὴν τῆς συνδιαλλαγῆς τῆς λαοῦμένης πρὸς τὴν γραφομένην. Ἐφ' ὅσον τῷ ὄντι δὲν ἀποδειχθῇ ἐσφαλμένος ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς αἰσθητικῆς ἐπιστήμης, ὁ ἀπαιτῶν ἐν πάσῃ τέχνῃ τὴν εἰς μόνην τὴν ἰδέαν ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν τῆς προσοχῆς, καὶ οὐχὶ τὸν διχασμὸν αὐτῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν ὕλικων τῆς παρκατάξεως μέσων, ἀδυνατοῦν εἶναι νὰ γράψῃ τις καλλιτεχνικῶς ἑλληνιστί. δι' ἑλλείψιν λέξεων παρερχομένων ἀπαρτηρήτων. Τοιαῦτα εἶναι μόναι αἱ καθ' ἑκάστην χρησιμεύουσαι ἡμῖν πρὸς ἐκφράσιν οὐ μόνον τῶν διανοημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰσθημάτων ἡμῶν ἐν πάσῃ τῆς ψυχῆς καταστάσει. Πρὸς ἀπεικόνισιν οἰουδήποτε αἰσθήματος ἀδύνατον εἶναι νὰ χρησιμεύσωσι λέξεις διαφέρουσαι κατὰ ἐν ἰώτα ἢ μίαν κερατίαν ἐκείνων, τὰς ὁποίας αὐτομάτως ἐκστομίζομεν ὑπὸ τὸ κράτος εὐρισκόμενοι τοῦ αἰσθήματος τούτου. Ἀλλ' εἰς τὰς πλείστας τούτου ἐνεκόλαψαν ἡδὴ τῆς γλώσσης οἱ διορθῶται τὸ στίγμα τοῦ χυδαῖσμου, τὸ ἐλκύνον ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν καὶ καθιστῶν αὐτὰς ἀχρηστοὺς ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ. Αἱ λέξεις καὶ οἱ τύποι τῆς λαοῦμένης εὐρίσκονται εἰς ἣν περίπου θέσιν ἄνθρωπος καταδικασθεὶς δι' ἀδίκου ἀποφάσεως, τοῦ ὁποίου πάντες μὲν ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀθωότητα, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὸν ὑπὸ μωροῦ ἢ ἀσυνειδήτου δικαστοῦ στιγματισμὸν. Ταύτας ἀναγκάζεται ὁ συγγραφεὺς ν' ἀποφεύγῃ, οὐχὶ ὡς χυδαίαις, ἀλλ' ὡς στερεοθεῖσας τὸ προσὸν τοῦ ἀχρόου καὶ ἀπαρτηρήτου. Ἀληθῶς δὲ εὐχρηστοὶ ἀπέμειναν οὕτω μόναι αἱ κοιναὶ τῇ ἀρχαίᾳ καὶ

τῇ λαλουμένη. Ἄλλ' ὅσα δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ διὰ τοῦ ἐλλειπεστάτου τούτου λεξιλογίου εἶναι τόσον ὀλίγα, ὥστε ταχέως ἀποκλίνει ἀναγκαζόμενος νὰ θυσιάσῃ τὰς πλείστας καὶ πολλάκις τὰς καλλίστας τῶν ιδεῶν αὐτοῦ πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς ἀηδίας. Περὶ τοῦ Παγκνίνη λέγεται ὅτι κατῴρθωσε νὰ θέλῃ τοὺς ἀροατὰς αὐτοῦ διὰ βιολίου, εἰς τὸ ὁποῖον μία μόνον ἀπέμενε χορδὴ. Τοιοῦτό τι ὄργανον κατήντησεν ἐκ τῶν ἀδίκων ἐξοστρακισμῶν καὶ τῆς βρυκολακιάσεως τῶν ἀττικῶν τύπων ἢ γραφομένη γλώσσα. Ἄλλ' οὔτε εὐκολον εἶναι νὰ γίνῃ τις Παγκνίνης, οὔτε πιστεύομεν ὅτι κἀκεῖνος δὲν ἤθελε προτιμῆσθαι νὰ φυτεύῃ λάχανα, ἢ κατεδικάζετο εἰς ἰσόβιον χρῆσιν μονοχόρδου. Ὁ δ' ἕτερος τῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ προλόγου τούτου μνημονευθέντων δύο λόγων περιορίζεται εἰς τὸν ἐξῆς ἀπλούστατον συλλογισμόν, ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἤθελον δαπανῆσαι, ὅπως γράψω μίαν μόνην μετριοτάτην σελίδα, ἡδυνάμην ν' ἀναγνώσω εἰκοσι τοῦλάχιστον καλλίστας τοῦ Σπένσερ, τοῦ Πλιοδώρου, τοῦ Ρέναν, τῆς Σάνδ, τοῦ Λουκιανοῦ, τοῦ Ἀῖνε ἢ τοῦ Τενυσῶνος· ἀκαταμέτρητος δὲ ἤθελεν εἶναι παρ' ἐμοὶ οἷησις ὁ φόβος μὴ ζημιώσω ἐκ τούτου τοὺς, τυχόν, ἀναγνώστας μου, ἐνὶ πρόχειρα εἶναι καὶ αὐτοῖς τῶν συγγραφέων τούτων καὶ πλείστων ἄλλων ἰσαξίων τὰ ἔργα.

ΦΥΤΟΦΑΓΙΑ

Δὲν γνωρίζω περὶ τίνων πλεονεκτημάτων τῆς φυτοφαγίας ζητεῖ πληροφορίας ὁ φυτοφάγος τῆς ἐν τῷ 12ῳ φυλλάδιῳ Ἀλληλογραφίας τῆς «Φιλ. Ἡχούς». Περὶ τῶν ὑλικῶν ἢ τῶν ἡθικῶν; Ἀμφότερα ὅμως ὑπάρχουν τόσον καταφανῆ, ὥστε πάντες οἱ ἐκ τοῦ πληθύνον μελετῶντες τὰς ἀρχὰς τῶν ἐκ πρώτης ὕψεως ἐκκεντριῶν νομιζομένων ὁπαδῶν τῆς ἀναιμάκτου διαίτης τῶν καρπῶν καὶ φυτῶν ἀναγνωρίζουσι τὴν βασιμύτητα καὶ ὠφέλειαν αὐτῆς καὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μικρὰ μόνον ἰσχύς θελήσεως ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τις βίον ἀνετώτερον, εὐτυχέστερον καὶ μᾶλλον ἀνεξάρτητον τοῦ συνήθους, τοῦ στηριζομένου ἐπὶ τῶν ἀπολαύσεων τῆς γαστρος. Τὰ ἐκ τῆς φυτοφαγίας ὑλικά καὶ ἡθικά ἀγαθὰ εἶνε τόσον πολλὰ, ὥστε πολλὰ στῆλαι τῆς «Φιλ. Ἡχούς» δὲν θὰ ἤρουν πρὸς λεπτομερῆ ἐκθεσιν αὐτῶν, καὶ δὲν ἔχομεν ἴσως τὸ δικαίωμα νὰ θυσιάσωμεν πολὺ τιμὸν χώρον τοῦ περιοδικοῦ χάριν τῶν φυτοφάγων. Συντόμως ὅθεν καὶ περιληπτικῶς θὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα.

Ἡ κρεωφαγία εἶνε σύστημα σκληρὸν, ἄδικον, ἀκαλίσθητον. Πόσον σκληρύνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἢ σφαγῇ τῶν ζώων, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, χάριν τῆς λαίμαργίας καὶ μόνης, τοῦτο εὐνόητον βέβαιως. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ συνειθίζων παιδιθεὶς νὰ φρονεῖ πλάσματα ἄθωα καὶ ἀνυπεράσπιστα, καταντᾷ

ἀναισθητὸς καὶ ἐγωῖσθης καὶ ἡ καθημερινὴ μετ' ἀδιαφορίας χρήσις τῆς μαχαίρας κατὰ ζῶων νοούντων καὶ αἰσθανομένων συνηθίζει αὐτὸν νὰ τὴν μεταχειρίζεται εὐκόλως καὶ κατὰ τῶν ὁμοίων του. Ἀπὸ τῆς ζωοκτονίας, ἥτοι τῆς κρεωφαγίας, μικρὰ ἢ διαφορὰ μέχρι τῆς ἀνθρωποκτονίας. Οἱ κρεωπῶλαι ὑπῆρχαν πάντοτε οἱ σκληρότατοι τῶν ἀνθρώπων. Τὰ ἔθνη τὰ ζῶντα ἐκ τῆς θήρας καὶ ἀλυσίας εἶναι τραχύτερα τῶν γεωργικῶν, τῶν κατ' εὐθείαν ἀπὸ τῆς μητρὸς γῆς, ἀνευ φόνων, ἀντλούντων τὰς ζωϊκὰς δυνάμεις. Ἄν ἐπ' ὀλίγον μόνον εὐσυνειδήτως σκεφθῇτε οἱ κρεωφάγοι, οἱ ἔχοντες καρδίαν, ὅτι ἀπλῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν παρὰ φύσιν λαίμαργων τάσεων τοῦ στομάχου σας γίνεσθε αἵτιοι νὰ βασανίζωνται καὶ νὰ φονεύωνται τόσαι ἄθωαι ὑπάρξεις, εἴμαι βέβαιος ὅτι θὰ φρίζετε καὶ θ' ἀποτροπιασθῇτε τὴν προξίν σας. Ἐποχὴ ποτε νὰ ἰδῇτε μικρὸν ἀρνίον ἀποχωριζόμενον τῆς μητρὸς του καὶ συρόμενον πρὸς τὴν σφαγὴν; Μετὰ ποίου πόνου τείνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα του, τηκομένην διότι δὲν δύναται νὰ τὸ σώσῃ ἀπὸ τῶν ἀρπάγων χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶδατέ ποτε ἐρωτευμένον ζεύγος πτηνῶν χαριεντιζομένων μεταξὺ τῶν φυλλωμάτων τῶν δένδρων, ὅτε αἰφνης κυνηγὸς διέρχεται καὶ φρονεῖ τὸ ἐν τούτων; Μετὰ ποίου ἄλγους περιίπταται τὸ ἕτερον ἀναζητοῦν τὸ ταίρι του. Εἶνε δίκαιον τοῦτο; Εὐρίσκετε ὀρθόν σεις οἱ κρεωφάγοι νὰ σᾶς ἀποχωρήσῃ τις διὰ φόνου ἀπὸ τὴν μητέρα σας, ἀπὸ τὴν σύντροφόν σας. Ἄ! διὰ νὰ ἴδῃ τις τὰ σκληρὰ ταῦτα ἀνοσιουργήματα ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ καρδίαν τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ νὰ μὴ σκοτίζωνται ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς κνίσσης ψηνομένων σαρκῶν. Πόσον ἀδικίαν διαπράττουσιν οἱ κρεωφάγοι κατὰ τῶν ζώων, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ σκέπτονται, αἰσθάνονται, ἀγαπῶσιν, πολλάκις ὑπερβαίνουσι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὰ αἰσθημάτων τῆς πίστεως, τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς ἀγάπης. Λησμονοῦμεν ὅτι καὶ ταῦτα ἔχουσιν ἴσον πρὸς τὸν ἄνθρωπον δικαίωμα ζωῆς;

Ἡ κρεωφαγία καὶ ὁ μετ' αὐτῆς συναφὴς τρόπος τοῦ ζῆν διεγείρει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πάθη, τάσεις ἀπλήστους, δημιουργεῖ καθ' ἐκάστην ἀνάγκας ὑλικὰς χάριν τῶν ὁποίων οὗτος ἀναγκάζεται ν' ἀδικῇ, νὰ κλέπτῃ ν' ἀπατᾷ. Ὅσον περισσοτέρως ὑλικὰς ἀνάγκας ἔχει ὁ ἄνθρωπος, τόσον ἀπληστέτερος καὶ ἀγριώτερος γίνεται, τόσον περισσύτερον καταγίνεται εἰς τὴν ἐφεύρεσιν μέσων πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Γίνεται ἐκούσιος δούλος. Τὸ ὑλικὸν συμφέρον κυνηγᾷ αἰωνίως καὶ χάριν αὐτοῦ κύπτει μὲν χαμερπῶς πρὸ τοῦ ἰσχυροῦ, ἀδικεῖ δὲ καὶ καταπατεῖ τὸν ἀδύνατον. Ὁ φυτοφάγος, ὁ μαλακὸς τὴν καρδίαν, ὁ πονῶν διὰ τὰς δυστυχίας τῶν ζώων, πονεῖ πολὺ περισσύτερον διὰ τὰς τῶν ὁμοίων του, συναισθάνεται βαθέως τὸ ἀδίκημα καὶ οὐδέποτε πράττει τοῦτο. Εἴμαι βέβαιος ὅτι ἐν κοινωνίᾳ φυτοφάγων θὰ βασιλεύῃ αἰωνία εἰρήνη, ἀγάπη, συμπάθεια πρὸς τοὺς δυστυχεῖς. Ὁ φυτο-